

van apart naar samen

Deltaplan
voor een geïntegreerde samenleving

SP 2002

Samenvatting

Door falend beleid van opeenvolgende regeringen loopt de integratie van groepen allochtonen in de Nederlandse samenleving vast. Er ontstaat een nieuwe apartheid, die de tweedeling op veel terreinen aanwakkert en de solidariteit ernstig aanvreet. Er dient een parlementair enquête onderzoek te komen om uit te zoeken hoe het zo fout kon lopen. Om de solidariteit tussen mensen en groepen mensen niet nog verder aan te tasten is het noodzakelijk meteen te beginnen met maatregelen die de stokkende integratie van groepen allochtonen weer op gang brengen. Een meer evenredige verdeling van allochtonen en autochtonen, zowel bij wonen als bij leren en werken is daarvoor nodig. Het argument dat wat in enkele decennia scheefgegroeid is niet in enkele jaren hersteld kan worden is juist – maar mag volstrekt geen excuus vormen voor het nalaten van deze resolute koerswending. Vanaf nu moet in alle beleid het bevorderen van integratie voorop staan. Alleen dan kunnen we het doodlopende spoor waarop we nu zitten verlaten. De vijf hoofdlijnen van een verder te ontwikkelen Deltaplan voor een geïntegreerde samenleving zijn: samen de werkelijkheid onder ogen zien, samen kiezen, samen leren, samen wonen, samen leven.

Dit zijn de 20 hoofdbestanddelen van ons Integratie-Deltaplan

- 1 Om vast te stellen wat er allemaal is misgegaan met het integratiebeleid en waarom, moet er een brede maatschappelijke discussie komen en een parlementaire enquête.
- 2 De procedure tot het verkrijgen van het staatsburgerschap moet worden vereenvoudigd en gestandaardiseerd en gratis zijn.
- 3 Het kiesrecht voor de gemeenteraad moet niet eerst na vijf jaar maar al na drie jaar worden verleend. Voor de provincie dient een soortgelijk kiesrecht te komen.
- 4 Mensen moeten er voortaan voor kunnen kiezen om geen ‘allochtone’ of ‘autochtone’ maar ‘gewone’ inwoner van dit land te zijn. Mensen mogen zelf aangeven of ze nog wel of niet meer als lid van een minderheidsgroep geregistreerd wensen te blijven.
- 5 Wie kiest voor teruggaan naar het land van herkomst dient geholpen te worden bij het realiseren van de terugkeer. Bestaande belemmeringen moeten weggenomen worden, de huidige remigratieregeling verruimd. Verder moeten er bureaus voor advies en informatie komen in Turkije en Marokko.
- 6 Er dient verdergaande integratie van algemeen en bijzonder onderwijs in samenwerkingsscholen tot stand te komen. We moeten af van ‘witte’ en ‘zwarte’ scholen en ‘gemengde’ scholen te zien krijgen. Dat kan door actieve stimulering van gemengde scholen en een ontmoedigingsbeleid voor zwarte scholen.
- 7 Elke gemeente moet een actief scholieren-spreidingsplan maken om zo snel mogelijk gemengd onderwijs in de gemeente te realiseren. Er moet goed en gratis scholierenvervoer geregeld worden plus gratis gemengde peuterspeelzalen.
- 8 Schoolcontactfunctionarissen, die kunnen helpen om het schoolverzuim terug te dringen, dienen overal te worden aangesteld. Door functionarissen uit de allochtone gemeenschappen in te zetten, kan het contact met de ouders verbeterd worden.

- 9** Buitenlandse geldstromen naar het onderwijs moeten onmiddellijk verboden worden. Beïnvloeding van het onderwijs door organisaties uit het buitenland is volstrekt onaanvaardbaar. Verenigingen en stichtingen in het onderwijs van wie blijkt dat zij toch geld ontvangen, verliezen hun recht op subsidie.
- 10** Er moet landelijk beleid ontwikkeld worden dat een doortastende aanpak van de ruimtelijke segregatie mogelijk maakt. De lokale overheden dienen effectieve en doorzichtige integratieplannen te maken op het terrein van ruimtelijke ordening en huisvesting. Deze plannen worden, waar nodig, gefinancierd door de landelijke overheid
- 11** De huidige witte wijken moeten van het slot en opengebrouwen worden voor allochtonen. Er moeten veel meer huurwoningen en goedkopere koopwoningen in witte wijken komen. In zwarte wijken dient de grootschalige sloop van betaalbare woningen te stoppen. Door beter woning- en woonomgevingsonderhoud moeten ze ook voor andere bewoners aantrekkelijk gemaakt worden.
- 12** Het woningtoewijzingsbeleid moet worden gericht op aanmoediging en bevordering van een meer evenredige spreiding van allochtonen en autochtonen. Allochtone woningzoekenden dienen extra kansen te krijgen op woningen in witte wijken en autochtone bewoners moeten volop ondersteuning krijgen bij het houden of vinden van een woning in 'zwarte' wijken. De kwaliteit van wijken met overconcentraties van allochtonen moet ingrijpend bevorderd te worden zodat deze wijken gaandeweg aantrekkelijker worden voor iedereen. Het gedogen van praktijken die het leefklimaat aantasten, moet stoppen. Overal dienen dezelfde regels te gelden en gehandhaafd te worden, ook voor het vestigingsbeleid van winkels en andere ondernemingen.
- 13** Iemand kan pas de inburgeringscursus verlaten als hij of zij voldoende kennis van het Nederlands en de Nederlandse samenleving heeft opgedaan. Deelname dient verplicht te zijn en handhaving van die verplichting dient daadwerkelijk plaats te vinden. Uitval moet niet worden toegestaan. Oorzaken van uitval moeten worden aangepakt.
- 14** Alle wachtlijsten voor overig taalonderwijs aan allochtonen dienen met voorrang te verdwijnen. De kwaliteit van dit onderwijs moet drastisch worden verbeterd. Er moeten aanvullende laagdrempelige en toegankelijke taal- en oriëntatiecursussen komen op wijkniveau voor migranten. Ook moet de televisie een veel prominentere rol gaan spelen in het taalonderwijs aan deze allochtonen.
- 15** De werkgelegenheid van allochtonen dient met kracht bevorderd te worden. Ondernemingen die in hun personeelsbestand duidelijk achterblijven bij het in dienst nemen van allochtonen dienen daarop aangesproken te worden.
- 16** Subsidies voor langdurig werklozen moeten ingezet worden in het verbeteren van de arbeidsmarktpositie en het maken van nieuw perspectief door opleiding en bijscholing. Doorstromingsfaciliteiten naar 'gewoon' werk moeten extra aandacht krijgen. De mogelijkheden van scholing en bijscholing dienen te worden uitgebreid, evenals de begeleiding van allochtone werknemers die uit het arbeidsproces zijn geweest of er voor het eerst aan deelnemen. Gesubsidieerde banen (waarin veel allochtonen werken) moeten worden omgezet in normaal betaalde banen.
- 17** Religieuze organisaties dienen bij te dragen aan de integratie. Daarom moet een einde komen aan de komst van geestelijken die geen kennis hebben van de Nederlandse taal en de Nederlandse samenleving. Wie een verblijfsvergunning wil krijgen als geestelijke dient vooraf aan te tonen dat de gewenste kennis daadwerkelijk bestaat.

- 18 Buitenlandse financiering van in Nederland opererende religieuze genootschappen moet zoveel mogelijk worden tegengegaan en zeker volstrekt transparant gemaakt te worden.
- 19 Het bestrijden van criminaliteit en overlast van allochtone jongeren moet praktischer en meer resultaatgericht worden. Hulpmiddelen daarbij zijn het maken van profielen van daders, het ontleden van de harde kern van recidivisten en het beschermen van allochtone jongeren die dreigen te ontsporen of aan het begin staan van een crimineel bestaan. De betrokkenheid van allochtone ouders dient danig vergroot te worden.
- 20 Er moeten tijdelijke en kleinschalige experimenten komen voor jongeren, die hun afkomst gemeen hebben, om mee te helpen bij het toezicht houden op de leefbaarheid in de wijken. Er dient een landelijke adviesraad te komen van en voor jongeren uit de minderheidsgroeperingen die het meeste integratieproblemen ondervinden.

Van apart naar samen

Van oudsher is Nederland een land dat om tal van redenen aantrekkingskracht op mensen in andere landen uitoefent: vanwege de economische mogelijkheden, vanwege de stabiliteit, vanwege de bescherming die er gevonden kan worden. Wie de namen in het telefoonboek bekijkt ziet een samenvatting van deze eeuwenlange vestigingen langskomen. Voor veel van die 'nieuwkomers' uit het verleden is de allochtone herkomst doorgaans nog slechts een al dan niet gekoesterde herinnering. Voor alles zijn het 'gewone' Nederlanders. En dat is een buitengewoon goede zaak.

Het aantal inwoners van ons land met buitenlandse wortels is de afgelopen decennia sterk gegroeid. Het is van groot belang dat ook zij, zo snel als mogelijk is, inburgeren. Dat is nodig voor hen én voor de samenleving in zijn geheel. Inburgeren is een noodzakelijk proces voor een geïntegreerde samenleving. Een geïntegreerde samenleving is een noodzakelijke voorwaarde voor een solidaire samenleving. Stokt de integratie dan komt de basis van de solidaire samenleving in gevaar.

Geschiedenis van het minderhedenbeleid

De bemoeienis van de Nederlandse overheid met arbeidsmigranten die in de loop van de jaren zestig uit eigen initiatief, of door het bedrijfsleven naar Nederland zijn gehaald, bleef beperkt tot het reguleren van de instroom. De opvang en begeleiding werden overgelaten aan het bedrijfsleven en het particuliere initiatief. De meeste ondernemers ontlieden hun verantwoordelijkheid. Zij hadden handen gekocht of mensen erbij gekregen – maar daarin waren ze niet geïnteresseerd. De opvang van een Turkse migrant uit Izmir of van een Marokkaans gezin, kersvers aangekomen uit Nador, werd overgelaten aan hun landgenoten die zich eerder in Nederland hadden gevestigd. Steun daarbij kregen de nieuwkomers van meelevende burens en anderen, die hen leerden hoe het leven in Nederland in elkaar steekt en hoe die ingewikkelde Nederlandse taal gebruikt moet worden. De dadenloosheid van de overheid steekt daar schraal en schril bij af. Er is in de eerste jaren vrijwel niets gedaan door de overheid aan de opvang en integratie van de gastarbeiders. Signalen uit de samenleving die aangaven dat daarmee problemen voor de toekomst werden geschapen, werden ontkend of gesust met relativiserende studies en rapporten.

De bezettingsacties en treinkapingen van de Molukse jongeren in de tweede helft van de jaren zeventig brachten enige verandering in deze passieve houding van de overheid. Bij de behandeling van de regeringsnota over de problematiek van de Molukse minderheid in Nederland, drong het parlement aan op een

gecoördineerd minderhedenbeleid, ook voor andere minderheidsgroepen. In 1979 adviseerde de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid de regering om de gedachte van een tijdelijk verblijf van migranten in Nederland los te laten en een samenhangend geïntensiveerd beleid te ontwikkelen, gericht op gelijkwaardige deelname van minderheden aan de Nederlandse samenleving. Dat was het begin van een minderhedenbeleid, gecoördineerd door de minister van Binnenlandse Zaken. In 1981 kwam het ministerie van Binnenlandse Zaken met een minderhedennota met als doel: het bevorderen van de totstandkoming van een samenleving waarin de in Nederland verblijvende leden van minderheidsgroepen ieder afzonderlijk en als groep een gelijkwaardige plaats en volwaardige ontplooiingskansen hebben. Met het benadrukken dat ‘behoud van eigen taal en cultuur’ belangrijk onderdeel van het beleid diende te zijn, illustreerde de overheid dat volledige integratie in de samenleving niet als wenselijk of haalbaar werd gezien. In 1987 vroeg de regering opnieuw advies aan de WRR over het te voeren minderhedenbeleid. De reden daarvoor was de constatering dat ondanks de vaststelling dat veel migranten niet meer weg zouden gaan en dus onderdeel van de Nederlandse samenleving waren, er op tal van terreinen, waaronder huisvesting, onderwijs en werkgelegenheid, erg weinig vorderingen werden geboekt. In 1989 adviseerde de WRR de regering het accent te verleggen naar een goed opvangbeleid van nieuwe immigranten en forse investeringen van het bestaande integratiebeleid in de sectoren van arbeid, onderwijs en volwasseneneducatie. De aanbevelingen werden overgenomen in samenhang met de nota Sociale vernieuwing. Weer vijf jaar later, in 1994, bood de minister van Binnenlandse Zaken de Kamer de ‘Contourennota integratiebeleid etnische minderheden’ aan, waarin het minderhedenbeleid omgedoopt werd tot integratiebeleid. Maar nieuwe woorden waren onvoldoende. Op veel te weinig plaatsen werd de daad bij het woord gevoegd. In plaats van beoogde integratie was het juist de segregatie die toenam – en daarmee de tegenstellingen tussen mensen.

Hoewel het theoretische minderhedenbeleid in de afgelopen kwart eeuw zich omgeschakeld heeft van ‘integratie met behoud van eigen cultuur’ tot ‘het op een volwaardige wijze laten participeren van etnische minderheden in de kerninstituten van de Nederlandse samenleving’, heeft dat veel te weinig geleid tot een omschakeling in de dagelijkse praktijk. Nagelaten is de migranten zelf bewust te maken van de noodzaak zich de Nederlandse taal eigen te maken, inzicht te verwerven in de hier geldende normen en waarden; nagelaten is evenzeer migranten hierin tegemoet te komen door voorwaarden te scheppen die het leren van Nederlands en het kennen van de Nederlandse samenleving mogelijk maken. Ook andere maatregelen die onontbeerlijk zijn om de deelname van etnische minderheden te bevorderen op de terreinen van onderwijs, werkgelegenheid en huisvesting zijn veel te lang achterwege gebleven. De gebrekkige deelname van grote groepen migranten aan de Nederlandse samenleving die hier mede een gevolg van is, belemmert tot nu toe de voortgang van het integratieproces.

Falend beleid

Wie de balans opmaakt van het integratieproces van de afgelopen twintig jaar, ziet aan de ene kant dat veel immigranten gaandeweg een plek onder de zon verworven hebben in Nederland. ‘Zij’ zijn ‘wij’ geworden. Dat hebben ze vooral aan zichzelf te danken en hun omgeving. In plaats van de scheiding tussen ‘allochtoon’ en ‘autochtoon’ wordt de relatie steeds meer ‘gewoon’. Aan de andere kant zien we dat het integratieproces van grote delen van de nieuwe allochtone groepen in de Nederlandse samenleving vastloopt. Hun deelname aan de samenleving blijft structureel achter en hun kansen op integratie worden steeds kleiner, met alle negatieve gevolgen voor hen, hun kinderen en hun omgeving. In plaats van samen te leven ontstaan nieuwe varianten van ‘apartheid’: zwarte en witte wijken, zwarte en witte scholen, een zwarte onderklasse en een witte bovenklasse.

Het is niet dat er niet voldoende middelen besteed worden aan het allochtonenbeleid. Integendeel, vele miljarden euro zijn in het minderhedenbeleid gestoken – en verdwenen. De beleidsmakers zijn er niet in

geslaagd om inburgering en integratie te realiseren omdat zij geweigerd hebben in te grijpen daar waar het absoluut nodig was. Daardoor zijn allochtonen nu zwaar oververtegenwoordigd in armoede, werkloosheids- en criminaliteitsstatistieken.

Meer dan 300.000 allochtonen beheersen de Nederlandse taal onvoldoende, een enorme hinderpaal voor de integratie. Ongeveer een half miljoen immigranten bevindt zich in een achterstandspositie (SCP 2000/2001) Onderzoek van de universiteit van Amsterdam geeft aan dat 40 procent van de allochtone gezinnen op of onder de armoedegrens zit. De werkloosheid onder allochtonen is drie keer zo hoog als onder autochtonen. In 1995 kwam het SCP met een schokkend rapport over de toenemende segregatie: 'Concentratiewijken van allochtonen onderscheiden zich door een oververtegenwoordiging van kansarme, weinig op de Nederlandse samenleving georiënteerde en relatief weinig verdienende allochtonen. In deze wijken zijn de risicofactoren voor verslechtingen aanwezig.' In de vier grootste steden van ons land woont 42 procent van de totale minderhedenbevolking. Zij vormen gemiddeld 26 procent van de totale bevolking in die vier steden. Van de 23 postcodegebieden in Nederland met een allochtone meerderheid zijn er 22 in de vier grootste steden (SCP 1999, p.43, 44). Enkele voorbeelden die aangeven hoe ver de concentratie daar is doorgevoerd: in Amsterdam Zuidoost is 70 procent van de bevolking allochtoon; in Bos en Lommer 60 procent. In de Haagse Schildersbuurt is de bevolking voor 84 procent allochtoon; in het Transvaalkwartier 80 procent. In de Rotterdamse wijk Delfshaven hoort 69 procent van de inwoners tot de groep allochtonen.

Integreren doe je op straat, op het voetbalveld, bij de bakker op het schoolplein. Maar door de segregatie komen vele allochtonen en ook hun kinderen vaak amper in contact met autochtonen. Zwarte en witte scholen zijn het resultaat van de maatschappelijke tweedeling waarvan nu de voorhoede zichtbaar is en het fundament is gelegd voor twee gescheiden samenlevingen in de toekomst. Een andere factor die het integratieproces belemmert, is de geringe interesse die veel migranten zelf aan de dag leggen voor de Nederlandse cultuur en samenleving Deze houding werd en wordt ingegeven door het feit dat velen de gedachte om ooit terug te keren naar het land van herkomst, niet definitief hadden en hebben losgelaten. Door de marginalisering waarin grote groepen oude migranten, met name uit Marokko, terecht zijn gekomen, en die zij als uitsluiting ervaren, in combinatie met een actief anti-integratiebeleid van het herkomstland, is bij deze groep de terugkeergedachte aangewakkerd. Veel oudere migranten zijn teruggekeerd of hebben nog steeds het voornemen dat de komende jaren te gaan doen.

Een volgende factor die integratie belemmert is beïnvloeding van landen van herkomst, en ook vanuit fundamentalistische islamitische organisaties bijvoorbeeld uit Saoedi-Arabië.

Dat gebeurt door bijvoorbeeld via financiering van religieuze projecten en activiteiten, of van islamitische scholen. Dit soort beïnvloeding gaat de integratie tegen. De migranten en vluchtelingen die wel bewust voor Nederland hebben gekozen, zien dat met lede ogen aan, zonder dat zij bij machte zijn om er verandering in te brengen. Wat dit aspect betekent voor het integratiebeleid van migranten uit dat gebied in de Nederlandse samenleving is nooit onderzocht en ook nooit in het beleid meegenomen, laat staan dat er rekening mee is gehouden.

Een andere belemmering – vooral ook gevoed door de slechte integratie – is het 'wij /zij denken'. De termen allochtonen en etnische minderheden benadrukken en versterken de verschillen tussen bevolkingsgroepen die voor de wet gelijk zijn, met dezelfde rechten en plichten Het bevorderen en stimuleren van volwaardig burgerschap van allen die het recht hebben verworven om hier te verblijven, moet zich richten op het opheffen van achterstand. De culturele eigenheid en diversiteit van de verschillende bevolkingsgroepen, en van de individuen binnen één bevolkingsgroep, moet aan de individuen en aan de groepen zelf worden overgelaten.

Ook de werkgelegenheidsituatie van een aantal minderheidsgroepen blijft structureel achter op die van de autochtone bevolking en zelfs achter op andere minderheidsgroepen. De verlaging van de werkloosheid in

de afgelopen jaren is vooral toe te schrijven aan gesubsidieerde banen. Maar allochtonen, waaronder ook veel jongeren, slagen niet in om door te stromen van een gesubsidieerde baan naar betaald werk met betere perspectieven. Hun vertegenwoordiging in hogere en leidinggevende banen is onevenredig klein en de perspectieven op verbetering evenzeer.

Deltaplan voor een geïntegreerde samenleving

Ondanks alle belemmeringen en alle ernstige beleidsfouten, hebben veel burgers die van elders gekomen zijn, hun plek in de Nederlandse samenleving weten te verwerven. Zij horen erbij, 'zij' zijn 'wij' geworden. Daarmee bewijzen ze ook dat integratie geen illusie is maar een reële mogelijkheid. Ze bewijzen tevens hoe waardevol ze voor de samenleving als geheel zijn. En ze verrijken die samenleving door hun eigen inbreng, ervaringen en achtergronden.

Het bewijs dat door geïntegreerde nieuwkomers wordt geleverd is ook het bewijs dat het streven naar een geïntegreerde samenleving zinvol en perspectiefvol is. Juist daarom is het van het grootste belang te leren van die ervaringen en ze toe te passen op mensen en groepen die (nog niet) ingeburgerd zijn. Wij zijn van mening dat het zaak is in de komende jaren de segregatie van mensen en groepen van mensen een halt toe te roepen en de integratie gericht en stelselmatig te bevorderen. Basisvoorwaarde voor een dergelijk nieuw beleid is de bereidheid van alle betrokkenen om mee te werken. Wij zijn van mening dat, juist omdat de problemen zo omvangrijk worden, het inzicht steeds meer doordringt dat ingrijpende maatregelen nodig en onontkoombaar zijn. Dat kan het juiste klimaat scheppen om in de komende jaren te doen wat in de afgelopen jaren ten onrechte nagelaten is.

Dit zijn voor ons de vijf hoofdlijnen voor een Deltaplan voor een geïntegreerde samenleving: samen de werkelijkheid onder ogen zien, samen kiezen, samen leren, samen wonen, samen leven.

Samen de werkelijkheid onder ogen zien

Vele miljarden zijn in het minderhedenbeleid gepompt, zonder voldoende resultaat. Veel te lang is dat toegedekt en heeft er een taboesfeer gehangen rondom alles wat met minderheden te maken heeft. Daarmee moeten we ophouden. Laten we samen kijken waar we staan en daarbij zeggen wat gezegd moet worden. Om vast te stellen wat er allemaal is misgegaan met het integratiebeleid en waarom, moet er een brede maatschappelijke discussie komen, aangevuld met een parlementaire enquête. De samenleving móet in de spiegel kijken om te zien hoe we ervoor staan en waarom dat zo is. Politici, ambtenaren, vertegenwoordigers van organisaties, burgers, onder wie zeker ook allochtonen en hun organisaties, moeten af van hun huivering om dit thema te bespreken. Ze moeten zichzelf dwingen om te kijken wat er verkeerd ging, waarom en wanneer. Alleen zo kunnen we tot beter beleid komen en weer gaan werken aan een geïntegreerde maatschappij waarin iedereen een eerlijke kans heeft gelukkig te worden. Nog langer de ogen sluiten voor de werkelijkheid zal funeste gevolgen voor de hele samenleving hebben.

Samen kiezen

Mensen die van elders naar hier gekomen zijn moeten kiezen waar hun toekomst uiteindelijk ligt. Zij moeten die vraag stellen en beantwoorden, zeker met het oog op de kansen van hun kinderen. De overheid en de samenleving moeten de omstandigheden dusdanig maken, dat een verantwoorde keuze ook daadwerkelijk mogelijk is. Wie kiest voor blijven, moet daar ook snel de resultaten van merken. Dat betekent dat de procedure tot het verkrijgen van het staatsburgerschap moet worden vereenvoudigd en gestandaardiseerd en gratis moet zijn. De keuze om (vooralsnog of blijvend) de nationaliteit van het herkomstland te behouden moeten we overlaten aan het individu. Waar spanningen kunnen optreden tussen de ene en de andere nationaliteit moet gezocht worden naar praktische oplossingen.

Wie kiest voor Nederland, moet ook letterlijk mogen kiezen. Het kiesrecht voor de gemeenteraad moet

sneller verleend worden: niet eerst na vijf jaar maar al na drie jaar. En ook voor de provincie dient een dergelijk kiesrecht verleend te worden. Het recht om het nationale parlement te kiezen moet verbonden blijven aan het staatsburgerschap. Wie voor dat laatste kiest, verwerft daarmee ogenblikkelijk het recht om te kiezen en gekozen te worden in alle instituties van het land.

Verder dient er een einde te komen aan de lukrake benaming en behandeling van mensen wier wieg of die van de ouders elders gestaan heeft. Mensen moeten er voortaan voor kunnen kiezen om geen ‘allochtone’ of ‘autochtone’ maar ‘gewone’ inwoner van dit land te zijn. Er mag niet op voorhand van uitgegaan worden dat iemand, vanwege zijn afkomst, automatisch als allochtoon behandeld wil worden. Mensen mogen zelf aangeven of ze nog wel of niet meer als lid van een minderheidsgroep geregistreerd wensen te blijven.

Wie kiest voor teruggaan naar het land van herkomst moet de kans krijgen zichzelf en zijn omgeving daarop voor te bereiden en dient geholpen te worden bij het realiseren van de terugkeer, met financiële ondersteuning en nazorg. Veel allochtonen denken erover om als de mogelijkheden zich daarvoor voordoen terug te keren naar het land waar zij geboren zijn. Daar is niks mis mee – maar het is wel zaak om daar zo snel mogelijk duidelijkheid over te krijgen met het oog op het verblijf hier en het verblijf straks in herkomstland. We moeten voorkomen dat mensen in vlees-noch-vis-situaties leven en blijven leven; dat is immers een regelrechte oorzaak van nergens bij horen. De terugkeer-kans van oudere migranten die hier niet willen en of niet kunnen aarden moet ingrijpend verbeterd worden, bestaande belemmeringen voor hun terugkeer moeten weggenomen worden, de huidige remigratieregeling verruimd. Verder moeten er bureaus voor advies en informatie opgericht worden in Turkije en Marokko. Dit zijn de twee landen waarnaar toe grote aantallen migranten zijn teruggegaan met gebruik van de terugkeerregeling. Daarmee kan voorkomen worden dat mensen straks nergens meer thuis zijn.

Samen scholen

Het onderwijs speelt een cruciale rol in de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Daarmee is het ook hoeksteen van een geïntegreerde samenleving. Alle tendensen die daartegen ingaan moeten we proberen te voorkomen. Dat vereist dat er snel een steeds verdergaande integratie van algemeen en bijzonder onderwijs in samenwerkingsscholen tot stand komt. Daardoor kan beter gestuurd worden in leerlingpopulatie, kwaliteit van het onderwijs en vestigingsplaatsen. Verder dient er te worden ingegrepen op scholen waar de populatie sterk afwijkt van de bevolkingssamenstelling. We moeten af van ‘witte’ en ‘zwarte’ scholen en alles in het werk stellen om ‘gemengde’ scholen te krijgen. Geïntegreerde scholen zijn immers de bakermat voor een geïntegreerde samenleving. Segregatie in het onderwijs kan ingrijpende gevolgen hebben voor het leven in de toekomst.

Actieve stimulering van gemengde scholen en een ontmoedigingsbeleid voor zwarte scholen dient daarom bovenaan de agenda van zowel de landelijke als de lokale overheid te staan. De rijksoverheid dient het algemene beleid uit te zetten en de voorwaarden voor lokale en regionale uitvoering te scheppen. Elke gemeente moet samen met alle betrokkenen, scholen en ouders, een actief scholierenspreidingsplan maken, met het doel zo snel mogelijk gemengd onderwijs in de gemeente te realiseren. Daarvoor dienen voldoende financiële middelen en organisatorische ondersteuning geboden te worden. Waar nodig moet goed en gratis scholierenvervoer geregeld worden, zodat iedereen binnen redelijke tijd op school kan zijn en weer thuis kan komen. Het recht op leerlingvervoer bestaat al; het maakte deel uit van de ‘pacificatie’ van de schoolstrijd in 1917. Volgens die afspraak mogen er geen financiële belemmeringen zijn voor ouders om het onderwijs van de verlangde richting te kiezen. Besloten zal moeten worden hoe op basis van deze regeling het beste vervoer aangeboden kan worden aan kinderen ter bevordering van een betere ‘menging’ van leerlingen en daarmee aan het tegengaan van ‘zwarte’ en ‘witte’ scholen.

Omdat integratie niet vroeg genoeg kan beginnen moeten er gratis peuterspeelzalen komen met een gemengde samenstelling. Allochtone ouders moeten voortdurend gestimuleerd worden hun kinderen naar gemengde peuterspeelzalen te sturen, gebruik makend van vervoersvoorzieningen en ander vormen van ondersteuning. Autochtone ouders moeten eveneens worden aangezet hun kinderen samen met allochtone

kinderen op de peuterspeelzaal te doen, ook met gebruikmaking van vervoers- en andere wenselijke regelingen. Hoe jonger het integratieproces begint, hoe groter de kansen dat kinderen gelijke kansen op een gelukkige toekomst krijgen.

Het aanstellen van schoolcontactfunctionarissen kan, zo is uit eerder opgedane ervaringen gebleken, het schoolverzuim met 50 procent terugdringen en de betrokkenheid van de ouders belangrijk vergroten. Die dienen dus overal te worden aangesteld, met financiering door de overheid. Door ook functionarissen uit de allochtone gemeenschappen in te zetten, kan het contact met de betreffende ouders verbeterd worden. Het contact tussen ouders en de school, zowel periodiek als wanneer dat tussentijds nodig is, mag niet vrijblijvend zijn. Ouders en leerkrachten dienen daarop aangesproken te worden, terwijl scholen de faciliteiten moeten krijgen om dergelijke contacten optimaal te doen functioneren.

Buitenlandse geldstromen naar het onderwijs moeten onmiddellijk verboden worden. Nederland is een van de rijkste landen van de wereld, dus we hebben beslist geen geld van anderen nodig om ons onderwijs te verzorgen. Beïnvloeding van het onderwijs door organisaties uit het buitenland is volstrekt onaanvaardbaar. Verenigingen en stichtingen in het onderwijs van wie blijkt dat zij toch geld ontvangen, verliezen hun recht op subsidie van het door hen verzorgde onderwijs.

Samen wonen

Wie een geïntegreerde samenleving wil, moet zorgen voor geïntegreerde wijken, buurten en straten. Op dit moment is er sprake van een volslagen scheve verhouding. Bijna de helft van alle allochtonen woont in de vier grootste steden van ons land – en daar weer in slechts een aantal wijken. In steden onder de 100.000 inwoners wonen verhoudingsgewijs veel minder allochtonen maar ook daar zijn segregatietendensen zichtbaar. Die ontwikkeling dient doelbewust gekeerd te worden. Dat kan niet van de ene op de andere dag – maar er kan morgen al wel mee begonnen worden. Wachten is zinloos en gevaarlijk.

Er moet landelijk beleid ontwikkeld worden dat een doortastende aanpak van de ruimtelijke segregatie mogelijk maakt. Mensen moeten daardoor het vertrouwen krijgen dat de koers daadwerkelijk gewijzigd is en gemengde woonwijken het doel zijn. De lokale overheden dienen effectieve en doorzichtige integratieplannen te maken op het terrein van ruimtelijke ordening en huisvesting en ter goedkeuring voor te leggen aan de landelijke overheid. Deze plannen worden vervolgens daar waar nodig gefinancierd door de landelijke overheid

Kern daarvan is het besef dat de huidige witte wijken van het slot moeten en opengebroken worden voor allochtonen. Dat kan door het woningbouwbeleid en het huursubsidiebeleid te wijzigen. Er moeten veel meer huurwoningen en goedkopere koopwoningen in witte wijken worden gebouwd. Daarvoor dient de landelijke overheid nieuwe subsidies beschikbaar te stellen en dienen woningcorporaties zich weer op hun oorspronkelijke taak te gaan richten: sociale volkshuisvesting. De negatieve effecten van de bruteringsoperatie uit de jaren '90 van de vorige eeuw dienen te worden teruggedraaid. In zwarte wijken dient gestopt te worden met de grootschalige sloop van betaalbare woningen. Door drastische verbetering van het woning- en woonomgevingsonderhoud moeten deze wijken ook voor andere bewoners aantrekkelijk gemaakt worden. Het woningtoewijzingsbeleid moet worden gericht op aanmoediging en bevordering van een meer evenredige spreiding van allochtonen en autochtonen. Allochtone woningzoekenden dienen extra kansen te krijgen op woningen in witte wijken en autochtone bewoners moeten volop ondersteuning krijgen bij het houden of vinden van een woning in wijken waar nu een overconcentratie van allochtonen is.

Ondertussen dient de kwaliteit van wonen in wijken met overconcentraties van allochtonen ingrijpend bevorderd te worden zodat deze wijken gaandeweg aantrekkelijker worden voor iedereen. Verloedering dient te worden tegengegaan door inzet van mensen en middelen door de lokale overheid en de woningcorporaties. Bewoners dienen daarbij nadrukkelijk betrokken te worden. Het gedogen van praktijken die het leefklimaat aantasten, moet stoppen. In alle wijken van het land dienen dezelfde regels te gelden en gehandhaafd te worden. Dat geldt ook voor het vestigingsbeleid van winkels en andere ondernemingen. Bij het vestigingsbeleid dient mede gekeken te worden naar wat er nodig is om gemengde wijken te handhaven of te bevorderen.

Samen leven

Inburgeringscursussen voor nieuwkomers moeten resultaten gaan garanderen. Uitgangspunt dient te zijn dat iedereen de inburgeringscursus pas verlaat als hij of zij voldoende kennis van het Nederlands en de Nederlandse samenleving heeft opgedaan. Deelname dient verplicht te zijn en handhaving van die verplichting dient daadwerkelijk plaats te vinden. Uitval moet niet worden toegestaan. Oorzaken van uitval moeten worden aangepakt.

Alle wachtlijsten voor overig taalonderwijs aan allochtonen dienen met voorrang te verdwijnen. De kwaliteit van dit onderwijs moet drastisch worden verbeterd. Er moeten aanvullende laagdrempelige en toegankelijke taal- en oriëntatiecursussen komen op wijkniveau voor migranten. Ook moet de televisie een veel prominentere rol gaan spelen in het taalonderwijs aan deze allochtonen. Verenigingen en organisaties van allochtonen kunnen hierin een belangrijke ondersteunende rol vervullen.

Het hebben van werk is buitengewoon belangrijk voor integratie van individuen en bevolkingsgroepen in de samenleving. Het vergroot de onafhankelijkheid en daarmee het zelfrespect. Het vergroot het respect van kinderen voor hun ouders en voor de samenleving waarin zij leven. Het inspireert kinderen om ook zelf actief te zoeken naar opleiding en werk. De werkgelegenheid van allochtonen dient daarom met meer kracht bevorderd te worden. Werk is ook een uitstekend middel om de communicatie met anderen te bevorderen. Ondernemingen die in hun personeelsbestand duidelijk achterblijven bij het in dienst nemen van allochtonen dienen daarop aangesproken te worden, maar ook mag niet geschroomd worden sancties in te zetten om voldoende medewerking aan werk voor allochtonen af te dwingen. In het algemeen moet ingezet worden op het investeren in de mensen, in het verbeteren van de arbeidsmarktpositie en perspectief door opleiding en bijscholing. Ook de subsidie voor langdurig werklozen dient hierbij betrokken te worden.

De overheid, landelijk, provinciaal en lokaal, kan ook zelf werkgelegenheid tot stand brengen waarbij participatie van allochtonen een rol speelt. Doorstromingsfaciliteiten naar 'gewoon' werk moeten extra aandacht krijgen. De mogelijkheden van scholing en bijscholing dienen te worden uitgebreid, evenals de begeleiding van allochtone werknemers die uit het arbeidsproces zijn geweest of er voor het eerst aan deelnemen.

Een grote verbetering van de arbeidsmarktpositie voor allochtonen is te behalen door gesubsidieerde banen om te zetten in fatsoenlijk betaalde banen. Omdat veel allochtonen werken in gesubsidieerde banen is het van groot belang dat die banen hun wankel basis verruilen voor meer zekerheid. Dat vereist dat er voortaan normale CAO-lonen betaald gaan worden, het tijdelijke karakter wordt opgeheven en de doorstromingsmogelijkheden beduidend worden vergroot. Een dergelijke aanpak past uitstekend bij de hoogstnoodzakelijke wederopbouw van de publieke sector. Daar is ontzettend veel uiterst nuttig werk te verrichten.

De ontwikkeling van opvattingen bij bepaalde groepen allochtonen verloopt voor een belangrijk deel via de religie. Daarom is het nodig dat ook religieuze organisaties een bijdrage leveren aan het samen leven van verschillende bevolkingsgroepen. Voorkomen moet worden dat religieuze leiderspersonen het noodzakelijke integratieproces belemmeren, bewust of onbewust. Er moet een einde komen aan het onverantwoord importeren van geestelijken die geen kennis hebben van de Nederlandse taal en de Nederlandse samenleving. Wie een verblijfsvergunning wil krijgen als geestelijke, moet daarom vóór zijn komst naar Nederland zich deze kennis aantoonbaar eigen gemaakt hebben. Dat zal eraan bijdragen dat geestelijken meer in Nederland zelf gezocht en opgeleid worden.

Met inachtneming van de vrijheid van religie moet het verbod tot oproepen tot discriminatie van mensen en bevolkingsgroepen gehandhaafd blijven. Niemand mag straffeloos aanzetten tot discriminatie, ook niet als men zich daarbij beroept op religieuze opvattingen. Buitenlandse financiering van in Nederland opererende religieuze genootschappen moet zoveel mogelijk worden tegengegaan en in ieder geval volstrekt transparant gemaakt te worden, zodat mensen zien hoe verbanden lopen.

Samen leven vereist sociaal gedrag van de burgers in de samenleving. Het is van het grootste belang de relaties tussen segregatie en asociaal gedrag onder ogen te zien. Vastlopende integratie en toenemende segregatie spelen zonder twijfel een belangrijke rol bij de oververtegenwoordiging van bepaalde groepen

allochtonen in de overlast- en criminaliteitsstatistieken. In wijken met overconcentratie van allochtonen zijn bewoners vaker dan gemiddeld slachtoffer van onveiligheid, overlast en criminaliteit. In deze wijken wonen ook bovengemiddeld veel veroorzakers van onveiligheid, overlast en criminaliteit. Een betere integratie zal leiden tot beduidend minder overlast en minder criminaliteit.

Het bestrijden van criminaliteit en overlast van allochtone jongeren moet bovenal praktisch en resultaatgericht worden. Hulpmiddelen daarbij zijn het maken van profielen van daders, het ontleden van de harde kern van recidivisten en het beschermen van allochtone jongeren die dreigen te ontsporen of aan het begin staan van een crimineel bestaan. De harde kern delinquenten moet snel en volgens de regels worden gestraft. Daarna moet een strak resocialisatietraject worden uitgezet, met inbreng en begeleiding van professionele hulpverleners en ouders.

Allochtone ouders en organisaties worden veel te weinig en veel te laat betrokken bij het voorkomen en bestrijden van asociaal gedrag. Hun betrokkenheid dient danig vergroot te worden. Het zijn hún kinderen die hún aandacht en ook hún toezicht vereisen – en voor wier gedrag zij ook verantwoordelijk gesteld mogen worden, binnen redelijke grenzen. Met meer begeleiding van de betreffende jongeren moet gezorgd worden dat ze weer op het rechte pad komen en blijven. Om de acute overlast van bepaalde groepen allochtone jongeren het hoofd te bieden, moeten er tijdelijke en kleinschalige experimenten komen voor jongeren, die hun afkomst gemeen hebben, om mee te helpen bij het toezicphouden op de leefbaarheid in de wijken. Er dient een landelijke adviesraad te komen van en voor jongeren uit de minderheidsgroeperingen die het meeste integratieproblemen ondervinden, om adviezen, activiteiten en maatregelen te ontwikkelen.

SP-*eerste weg links*

Vijverhofstraat 65

3032 SC Rotterdam

T (010) 243 55 55

E info@sp.nl

I www.sp.nl